

יומא נח

משה שווערד

1. תוספות הרא"ש מסכת יומא דף נח עמוד א

אחת ולא שתיים מדם הפר וכו'. תימה אפילו אי לא כתיב אחת כיון דכתיב ולקח מדם הפר ומדם השעיר ונתן ממילא ידענא דלא יתן אלא מתנה אחת, וי"ל דמירי כגון שנשפך דם הפר והביא אחר שלא יתחיל אלא ממקום שפסק כדאמר ר' אלעזר ור' שמעון לקמן בפירקין.

2. חידושי הריטב"א מסכת יומא דף נח עמוד א

אחת ולא שתיים מדם הפר אחת ולא שתיים מדם השעיר. הקשו בתוספות הא למה לי קרא פשיטא דמהיכא תיתי שיזה ב' פעמים מכל אחד, ותירצו דלא נצרכה אלא להיכא שנשפך הדם בין ההזאות דסבירא ליה כמאן דאמר לקמן (ס"א א') ממקום שפסק הוא מתחיל דחטוי אחד אמר רחמנא ולא שני חטויין, ואי רבי יונתן סבירא ליה כמאן דאמר מתחלה הוא מתחיל כמאן דאמר דחטאת אחת אמר רחמנא ולא שני הטאות.

3. תוספות הרא"ש מסכת יומא דף נח עמוד א

מין במינו חוצץ או אינו חוצץ... וא"ת והא רבא הוא דקאמר התם מין במינו אינו חוצץ, וי"ל משום דקאמר התם לישנא אחרנא דמפרש טעמיה דרבא משום דכל לנאותו אינו חוצץ, ורבה נמי פליג ארבא, ולהכי מיבעיא ליה הכא.

4. חידושי הריטב"א מסכת יומא דף נח עמוד א

מין במינו חוצץ או אינו חוצץ. פירוש קא מיבעיא ליה אם חוצץ לענין קדשים ואפילו לרבא דאמר התם דבמצות אינו חוצץ, והיינו דנקיט לה סתמא ולא מייתי עלה ההיא פלוגתא דרבה ורבא, ולא מייתינן עלה הכא אלא מילי דקדשים.

5. רמב"ם הלכות פסולי המוקדשין פרק א הלכה כא

נתן מזרק לתוך מזרק וקיבל כשר, מין במינו אינו חוצץ, הניח סיב בתוך המזרק וקיבל כשר, מפני שהסיב חלול והרי הדם יורד לתוך המזרק ואין כאן חציצה אבל אם עשה כן בקמיצת המנחה וקמץ מתוך הסיב פסולה.

6. כסף משנה הלכות פסולי המוקדשין פרק א

[כא] נתן מזרק לתוך מזרק וקיבל כשר. בפ' הוציאו לו (דף נ"ח) בעא מיניה רמי בר חמא מרב חסדא הניח מזרק בתוך מזרק וקיבל בו את הדם מהו מין במינו חוצץ או אינו חוצץ ובעא למיפשטה ודחי ליה [1] ואעפ"כ כיון דאשכחן לרבא דאמר בפרק לולב הגזול (דף ל"א) דמין במינו אינו חוצץ פסק רבינו כן. [2] ועוד דאמרין בפ' הוציאו לו איכא דאמרי הכי בעא מיניה דרך שירות בכך או אין דרך שירות בכך ת"ש דתנא דבי ר' ישמעאל ואת כלי השרת אשר ישרתו בם בקדש שני כלים ושירות אחת:

- לגבי [1] ברשימות לחידושי הריטב"א: לדבריו [4MM] אין ראייה מדברי רבא שם לענין קדשים דהכא
- לגבי [2] עיין #7MM, לדבריו אין ראייה מלשנא בתרא, ע"ש דמעמידה בציוור דאין חציצה

7. תוספות הרא"ש מסכת יומא דף נח עמוד א

שני כלים ושירות אחת. וא"ת אמאי לא פשיט מהך ברייתא ללישנא קמא דמין במינו אינו חוצץ ומסתמא שמיע ליה מדפשיט מיניה ללישנא בתרא, וי"ל דשמא מירי הכא כגון שאוחז כלי החיצון באותו ענין דהוי כמו בית יד לכלי ולקחה על ידי דבר אחר בכה"ג שמה לקחה הילכך אפי' אי מין במינו חוצץ שמה לקחה.

8. לחם משנה הלכות פסולי המוקדשין פרק א

[כא] מין במינו אינו חוצץ וכו'. אע"ג דללישנא בתרא דפרק הוציאו לו פשיטא ליה הא והבעיא הוי אי דרך שירות בכך והיה לו לרבינו ז"ל לכתוב ולהודיענו דדרך שירות בכך שהוא הענין המסופק בלשון אחרון מ"מ לא חשש רבינו ז"ל בכך. וא"ת כיון דרבינו ז"ל פסק דמין במינו אינו חוצץ א"כ מתנ' דנתן את המלא בריקן מפרשינן לה כפשטה כמו שהיה סבור הפשטן דהושיב מזרק מלא לתוך מזרק ריקן ולא מפרשינן עירה דם הפר לתוך דם השעיר כדי לערבן יפה דהא לכאורה תירוצא דחיקא הוא וא"כ רבינו ז"ל איך פסק בפ"ב מה' עבודת יוה"כ כי ההוא תירוצא דאמר שם ומחזיר הכל למזרק שהיה בו דם הפר כדי שיתערבו יפה. וי"ל דמ"מ משמע ליה לרבינו דקושטא דמילתא הכי הוי כיון דהמתרץ תירץ כן ולא בדרך דחייה איתמר:

9. ספר איזהו מקומן

ת"ש היה עומד ע"ג כלי או ע"ג רגל
חבירו פסול - בסוגיין [וכן בזבחים
כד.] מבואר בפשיטות דטעם הפסול דעומד
ע"ג כלי וכדו' הוא משום חציצה, וצ"ע
דהרש"י פסחים סה: (ד"ס וסא קא סוי) וכן
בשבת צג: (ד"ס סכן העומד) פירש דהוא
משום שאינו דרך שירות. וכ"כ גם תוס'
בזבחים קי. (ד"ס מין) והעיר עליהם גלשה"ס
שם וציין לסוגיין.

ובחזו"א (הגלגט סנחנים מד.) כתב דנפק"מ
בין הטעמים, דאי משום שאינו דרך שירות
אפילו במשכן היה פסול, ואילו מטעם
חציצה הרי במשכן ליכא קדושת המקום על
הרצפה. מיהו יעוי' בתורת הקדש (מ"ז סי'
נ"ח) שדקדק מתוס' לעיל מד. (ד"ס נשילה)
שגם במקדש איכא קדושת מקום על הרצפה
כל זמן שלא נקבע המשכן במקום אחר.
[וע"ע בדברינו על רש"י כאן ד"ה עומד ע"ג
כלים].

10. ספר איזהו מקומן

הניח סיב בתוך המזרק וקבל בו את הדם
מהו - יש לעיין הרי אפילו נימא דהוי
חציצה, מ"מ הרי נתקבל הדם והקומץ באויר
הכלי, וקי"ל (זבחים סה:) דאויר הכלי ככלי -
עי' במנחת אברהם מנחות (פמ' קנ"ט) כמה
מהלכים בישוב הדבר עפ"י דברי האחרונים.

11. ספר איזהו מקומן

ר' אליעזר אומר במקומו היה עומד ומחטא
- כתב בחזו"א (קטו. לה., ד"ס לרנן)
דלר"א דעומד במקומו ומקיף ביד ודאי שאם
הקיף ברגל כשירה, נאך יש להסתפק לרבנן
שצריך להקיף ברגל אם הקיף ביד האם חשיב
חיסר הולכה דקי"ל (זבחים טו.) דפסול וצריך
לתקוני, אך יותר נראה דכשר ולא אמרו
דפסול אלא במקום רחוק שא"א בלי הולכה
והוא הולך בהושטה וכדו', אבל בהולכה
דהכא אינו אלא למצוה, וכן מוכח מדאמרו
לקמן נט. "שני כהנים גדולים נשתיירו
במקדש ראשון זה אומר בידי הקפתי" וכר',
ולא מסתבר דלרבנן חילל עבודתו ונפסלו פר
ושעיר.

12. ספר מנחת חינוך - מצוה קלט - אות ג

[ג] עוד מבואר בש"ס שם, דפר ושעיר של יום הכיפורים שהיזה בקדש הקדשים כדינו והוציא להיכל להזות, ואחר כך חזר והכניסו לקדש הקדשים גם כן
נפסל בהכנסה זו, אע"ג דהיה מקומו מ"מ עתה דנפיק ואין צריך להזות בקדש הקדשים הוי ליה שלא במקומו, ונפשט זה גם כן באם תמצי לומר. עוד
מבואר שם, אם היזה על הפרוכת בהיכל ויצא חוץ למזבח הזהב להזות עליו וחזר והכניסו, זהו איבעיא, כיון דחד מקום הוא לא נפסל בהכנסה זו, או דילמא
יציאה כתיבה בה, ועלתה בתיקו. ונראה פשוט דאיבעיא זו דהיזה על הפרוכת ויצא למזבח וחזר והכניסו, לאו דוקא בפר ושעיר יום הכיפורים, רק בפרים
הנשרפים ושעירים הנשרפים גם כן איבעיא זו, דלהזאות אלו ואלו שוים, היינו המקומות הפרוכת ומזבח הזהב, עיין ר"מ פ"ה ממעשה הקרבנות הל' י"ב -
י"ג, א"כ שייך איבעיא זו גם כן בפרים ושעירים הנשרפים. אך באמת זה טעות דדוקא בפר ושעיר של יום הכיפורים, דבשעת הזאה על הפרוכת היה עומד
לפנים ממזבח הזהב ומזה, וגזרה עליו התורה ויצא, היינו להזאות המזבח היה יוצא חוץ למזבח, אע"ג דחד מקום הוא מ"מ כיון דהתורה קראה זה ויצא,
א"כ החזרה הוה ליה ביאה, אבל בפרים הנשרפים לא כתיב ויצא, כי גם בהזאות של הפרוכת היה עומד חוץ למזבח הזהב ולא יצא כלל להזאות של המזבח,
א"כ בודאי חד מקום הוא, אף דהכניסו קרוב לפרוכת, מ"מ כיון דלא כתבה התורה לשון יציאה הוה ליה חד מקום, עיין יומא נ"ח ע"ב, וזה פשוט וברור.
וזה מבואר בש"ס שם מקראי, דבהזאת הפרוכת של פר ושעיר יום הכיפורים, היה עומד הכהן לפנים ממזבח הזהב, ובהזאות הפרוכת של פרים ושעירים
הנשרפים היה עומד הכהן חוץ למזבח הזהב ומזה. וצ"ע גדול שלא הביא הר"מ דין זה בפ"ה ממעשה הקרבנות הי"ג גבי הזאות פרים
ושעירים הנשרפים דהיה צריך לעמוד חוץ למזבח. ובהל' עבודת יום הכיפורים ג"כ לא הביא בפירושו דשם צריך לעמוד לפנים
ממזבח הזהב, אך אפשר לכיון דין זה בדבריו שם בפ"ד ה"ב עי"ש, אבל כאן בפ"ה גבי פרים ושעירים לא הביא זה כלל, והוא
נלמד מקרא בש"ס דיומא שם, והשמיט זה וצ"ע גדול, ונושאי כליו לא הרגישו בזה:

נחלקו הראשונים בביאור מחלוקת הנאים זו:

א. רש"י מפרש נחלקו בפלוגתא התנאים במתני' לעיל נא: האם פרוכת אחת היתה ופרופה מן הצפון וכן סבר ריה"ג, או ב' פרוכות היו והחיצונה פרופה מן הדרום, וכן סבר ר"ע.

ועל דרך פירש"י - כן פירשו הריטב"א (ד"ה סדר), והמאירי, ובפירוש הר"י מלוניל.

ובכס"מ (יוס"פ ד. ה.) הביא שכתב בשו"ת הרשב"א (מ"א סי' שפ"ח) שנראה דגירסת רש"י בגירסת הספרים שגרסו כן בהדיא בגמ'.

וראה בתו"י ותוס' הרא"ש (נט.) שהקשו כמה קושיות על פירש"י, ואחת הקושיות - דסתם תנא דמתני' נמצא והוא ר"י הגלילי, וסבר כר' יוסי במתני' נא: דפרוכת אחת היתה ודלא כסתם מתני' דהתם.

עוד הקשו אמאי לקמן נט. מפרש בהדיא דפליגי חנניא ור' יוסי אי פתחא בדרום או בצפון קאי, והכא לא מפרש מירי, אכן לפי דברי הרשב"א הנ"ל בגירסת רש"י ניחא. וע"ע מש"כ השיח יצחק (ריש נט.) בישוב הקושיות על פירש"י.

ובכס"מ הנ"ל בשם שו"ת הרשב"א לישב סתירת פסקי הרמב"ם [הובא בסמוך] פירש דאף מתני' דהכא סברה דשתי פרוכות היו, אלא דפליגא את"ק דמתני' דלעיל במקום הפתחים, וסברה דהחיצונה פרופה מן הצפון והפנימית מן הדרום ונמצא שיוצא הכ"ג מן הצפון.

ב. התו"י ותוס' הרא"ש פירשו דר"ע ור"י הגלילי לא פליגי כלל בהא, וכר"ע סברי דשתי פרוכות היו והפתח בדרום היה, אלא שנחלקו במקום עמידת הכהן גדול לאחר שיצא מכל המזבח ועמד במזרחו, דלר"י הגלילי עומד במזרחו של מזבח וכיון שצריך להקיף דרך ימין הלכך מתחיל בצפונית מזרחית, שאם היה מושיט ידו לקרן דרומית מזרחית הו' דרך שמאל. (אולם ר"ע סבר

שאינו עומד ממש במזרח המזבח אלא בקרן דרומית מזרחית, ומתחיל ליתן בה וחזור ורך שמאלו למערבית דרומית שעבר עליו וכדלקמיה בגמ'.

ג. בדומה לזה הוא פיר"ת, אלא שמפרש דר"י הגלילי סבר ד"ויצא אל המזבח" היינו עד דנפיק אורכו ורוחבו של מזבח ומגיע לקרן מזרחית צפונית, ומוזה שם, והולך לימינו לקרן צפונית מערבית וכו'. ור"ע סבר שדי לצאת מאורכו של מזבח עד לקרן דרומית מזרחית, וחזור לדרומית מערבית שנתחייב בה כשעבר עליה וכדלעיל.

ד. כדעת הרמב"ם הקשו סתירה: דבהל' ביה"ב (ד. ג.) פסק כרבנן דשתי פרוכות היו, ואעפ"כ פסק בהל' יוהכ"פ (ד. ג.) כר"י הגלילי שמתחיל מקרן מזרחית צפונית, ולפירש"י נמצא א"כ דהוא סובר כר' יוסי דפרוכת אחת היתה. ובשו"ת הרשב"א הנ"ל תירץ דהרמב"ם מפרש פלוגתתם כמש"כ לעיל משמו.

והרעק"א (נמשיות, וכן גליון סר"מ מעסה"ק ה. ד.) פירש דהרמב"ם למד מחלוקתם כפירוש התו"י ותוס' הרא"ש הנ"ל, וסיים דא"כ דברי רבינו זקוקים ומכוונים. ועל דרך זה פירש מדיליה בלח"מ (מעסה"ק טז) - ע"י בדבריו בהרחבה. וכן פירש הובח תודה דשיטת הרמב"ם כהתו"י או כפיר"ח הנ"ל, ובדרך זו גם פירש בהערות מרן הגריש"א.

והתו"יט כאן תירץ דהרמב"ם בהל' ביה"ב כתב צורת הבית כפי שהיה בבית שני, אבל בהל' יוהכ"פ כתב ההלכה כפי העתיד להיות שלא היא אלא פרוכת אחת דלא היא ספק באמה טרקסין, ואזי היא הפתח בצפון. וכן פירש השיח יצחק, (ריש נט. ד"ה והנה).

וראה עוד ברדב"ז (מעסה"ק ה. ד.), והגהות מים חיים (יוס"פ ד. ג.), ומרכבת המשנה (יוס"פ טז), וחזו"א (יומא קט. לת.).

מיהו הרא"ש בסדר עבודת יוהכ"פ פסק

ת"ר וכו' מהיכן היה מתחיל מקרן מזרחית דרומית וכו'. ופרש"י דר"ע ס"ל דשתי פרוכות הוה, וא"כ פרוכת ראשונה לצד ההיכל היתה פרופה לדרום וכדתנן לעיל וא"כ יצא בדרום פוגע תחילה בצד דרומי של מזבח. אבל ביוה"כ ס"ל דפרוכת אחת היתה. וכדעת ר' יוסי במתניתין לעיל ולשיטתו הרי היתה פרופה בצפון. וא"כ יוצא בצפון ופגע בצד צפון קודם. וא"כ לפ"ז דקיי"ל דשתי פרוכות היו, א"כ ע"כ הלכה כר"ע, הכא דס"ל דמקרן דרומית מזרחית היה מתחיל.

אמנם הרמב"ם צ"ב דהרי להלכה פסק כרבנן לעיל וס"ל [פ"ד מהבה"ח ה"ב] דשתי פרוכות היו. וא"כ היתה פרופה לדרום וממנה היה יוצא, ואעפ"כ פסק להלכה הכא לגבי מחלוקת ר"ע וריה"ג פסק כריה"ג וכסתמא דמשנתנו דהיה מתחיל מקרן מזרחית צפונית. שכתב הרמב"ם [פ"ד מעיזה"כ ה"ב] ואח"כ מערה דם הפר לתוך דם השעיר וכו'. ועמד לפניו ממזבח הזהב בין המזבח והמנורה ומתחיל להזות מדם התערובת על קרנות מזבח הזהב, והוא מסבב והולך וכו'. ומתחיל מקרן מזרחית צפונית לצפונית מערבית למערבית דרומית לדרומית מזרחית. ועל כולן הוא נותן מלמטה למעלה חוץ מן האחרונה שהיתה לפניו שהוא נותן מלמעלה למטה וכו'.

הרי שתפס הרמב"ם מפורש כסתם משנתנו דמתחיל להזות מצפונית מזרחית אע"פ דס"ל להרמב"ם דשני פרוכות היו, ובפשטות היתה פרופה לצפון.

ועמד בתמיה הזו הרשב"א שם וכתב ליישב דס"ל להרמב"ם דהכא סתם מתניתין וריה"ג בגמ' הוה שיטה שלישית דלבר דנחלקו רבנן לעיל על ר"י דלרבנן שתי פרוכות היו ופרופה לדרום ולר"י פרוכת אחת ופרופה לצפון. איכא הכא סתם מתניתין דס"ל דשתי פרוכות היו, ומ"מ פרוכת חיצונה פרופה לצפון. ומשו"ה פסק הרמב"ם כוותיה וס"ל דמתחיל ממזרחית צפונית. דכו פגע ברישא.

ודברי הרשב"א צ"ב דאי סתמא דהכא פליגי אסתמא דלעיל הוה ליה להגמ' להזכיר זאת ולהקשותם אהודי וכמו שמצינו בהרכבה מקומות בש"ס. ועוד דהוה מחלוקת חדשה שלא מצאנו עד כה ולא הזכר זה כלל וכלל.

✓ והתו"ט כתב לישב את דברי הרמב"ם דא"נ לגבי מה דנחלקו בבית שני אי פרוכת אחת היתה או שתיים. פסק הרמב"ם דשתיים, אבל כאן איירי הרמב"ם להלכה ולמעשה שזה יהא נוגע לעת"ל ואז כבר ידעו אמה טרקסין מה דינו, ותהיה פרוכת אחת. א"כ תהא פרופה לצפון כר"י בפרוכת אחת, ושפיר נקט הרמב"ם דהיה מתחיל מקץ מזרחית צפונית.

ונהא דאע"פ דדברי טעם הם מ"מ אין נראה כן כוונת הרמב"ם דהרי כתב הרמב"ם ועמד לפניו ממזבח הזהב בין המזבח למנורה, ומתחיל להזות וכו'. ודברי הרמב"ם אלו, הם מהתוספתא [תוספתא קרבנות פ"ו ה"ג] ששנה כן לגבי פרים הנשרפים ושעירים הנשרפים דנכנס ועמד בין מזבח הזהב למנורה מזבח היה לפניו ממנו, טבל והוה ד' פעמים כנגד בית קה"ק, על כל הזיה טבילה, נתן על הקרן מכאן ומכאן כשירה. ומפורש בתוספתא דבשעת ההזאה על הפרוכת ומתן קרנות היה עומד בין מזבח למנורה והיה מזה.

זה עוד מקור להרמב"ם דלא נקט כר' נחמיה דס"ל לגבי פר העלם דבר דמחוץ למזבח היה עומד אלא עומד בין מזבח למנורה, והוה המזבח לפני ד'. ומזה נקט הרמב"ם גם לגבי הזאת קרנות דפר יוה"כ דהיה עומד בין המזבח למנורה דלא חילק ביניהם הרמב"ם. ומ"מ מוכח מהרמב"ם דמסתמא שהיה עומד שם ומשום דיציאתו מקה"ק היה שם דהיינו שהיתה פרופה בדרום ושם היה עומד והיה נותן על הקרנות ש"מ דפרופה בדרום. וא"כ עדיין צ"ב טובא אמאי מתחיל להזות בצפונית מזרחית אם יציאתו היתה בצד דרום.

ונהא בזה לבאר דברי הרמב"ם ע"פ דרך חדשה שהתוה הר"ח בסוגיא, ונכנראה שכל מפרשי הרמב"ם לא ידעו מפ"י זה. דכתב לבאר דודאי בין ר"ע ובין ריה"ג ס"ל דהיתה פרופה לדרום דשתי פרוכות הוו. אלא דס"ל לריה"ג דכיון דויצא אל המזבח כתיב עד שיצא מכוליה מזבח א"כ כולל הוא שיצא את המזבח לאורכה ולרוחבה, דהיינו גם ממערב למזרח וגם מדרום, ומקום עמידתו עכשיו, לצפון, ואז הוה יציאה מכוליה מזבח ומשו"ה מתחיל במזרחית צפונית. אמנם ר"ע ס"ל דויצא אל המזבח דנפיק מכוליה מזבח היינו דדי לן שיצא לאורך המזבח, דהיינו ממערב למזרח, ואין צריך לצאת לרוחבו. וא"כ עומד הוא בדרום ומתחיל ההזאה ממזרחית דרומית.

וא"כ לפ"י עולים דברי הרמב"ם יפה דודאי נקט הרמב"ם כסתם מתניתין לעיל דשתי פרוכות הוו, ופרופה לדרום. וה"נ דנקט כסתם מתניתין הכא דהוה כריה"ג דס"ל דהיתה תחילת ההזאה במזרחית צפונית. והיינו דס"ל דויצא אל המזבח היינו מכוליה ממש לאורכה ולרוחבה והשתא שפיר דנקט הרמב"ם דעומד הוא בין מזבח למנורה דהרי יצא בדרום ועומד בדרום וס"ל להרמב"ם דהקפה ביד הוה נכך נקטו הרכבה

15. ספר איזהו מקומן

ג] המקדש דוד (מ. ה., ד"ה לאמר שמו) חקר למ"ד (ט:): דאין מערבין לקרנות, ונמצא דלאחר שנתן מדים הפר צריך לילך לכן וליטול דם השעיר, האם גם בנתינה שניה זו יש קפיידא דעד שיצא מכוליה מזבח, דהוא דין על כל דם ודם שלא יתחיל עד שיצא מכל המזבח, או דהוא דין רק בתחילת המתנות דמזבח הזהב.

16. נשמת אדם: כלל קמה הלכות יום כפור

בסדר עבודה שלנו המתחיל אמיץ כח יש כמה דברים שצ"ע ואני הגהתי במחזור שלי ... מה שכתוב שבע על טהרו ובקרניו ארבע זה דלא כהלכה דמתחלה הזה על הקרנות ואחר כך על טהרו והגהתי שם והזה בקרניו ד' ושבע על טהרו...

17. רש"י מסכת מנחות דף טז עמוד ב

בד' פרים וד' שעירים - פר ושעיר פנים וחייב עליו ונשפך הדם לאחר הזאות פנים והביא פר ושעיר א' להיכל וא' למזבח לשבע הזאותיו וכן לקרנות דבכל א' קרבו מתירין דהא כולם כשרים וא"צ לחזור ולהזות מן השני בפנים ובמקום שפוסק הוא מתחיל כדאמרינן במסכת יומא בפרק הוציאו לו (דף סא).

18. שטמ"ק שם [אות ב'] בהשמטות

דף טז ע"ג נ] באיננה פרים ט' מה דנקם בקנשים (סידרו קודם הקרנת) [דהזאת דפירו של מזבח הוא קודם מתנת דקרנות] לא רק ד' מתנות דקרנות הוא קודם פיהו כדמיכח במ"א יומא. זאת שמשמע

ים של שלמה

19. תוספות ישנים מסכת יומא דף לח עמוד א

דהוו משקען ליה בגלגלא. פר"ח ומפרש בפ"ב דשחיטת קדשים (דף כא ב) שהיה מושך ומדלה הכיור מלא מים מן הים שעשה שלמה שהיה בו כל הלילה שלא יפסלו מימיו בלינה וגרסי' בירושלמי הים היה בית הטבילה לכהנים שנאמר הים לרחצה לכהנים כו' ואקשינן לאו כלי הוא ופרקינן כהניא דא"ר יהושע בן לוי אמת המים היתה מושכת לו מעין עיטם והיו רגלי השוורים פחותים כרמונין ולא ידענא אם היה ים של שלמה בבית שני (*):

20. תוי"ט על מסכת מדות פרק ה משנה ד

לשכת הגולה שם היה בור קבוע כו' - וקשיא לי מאי האי בור קבוע. ובס"א גרסינן בור הגולה. ובסוף מסכת עירובין בפירוש הר"ר יהונתן ראיתי שהעתיק לשכת הגולה שם בור והגולה קבוע בו והגלגל נתון עליו ע"כ. ולגרסא זו הגולה כמו וגלה על ראשה דזכריה ד' שפירש"י כמין ספל גדול עגול. ע"כ. והוא מה שאנו קורין בל"א עמיר ששואבים בו במקצת מקומות ע"י גלגל. [וז"ל הראב"ה ונראה שנקראת לשכת הגולה על שם הגלגל שבו משלשלים הכיור. כדי שלא יפסל בלינה ובני הגולה כרו שם בור לשקעו מפני שלא היה אז ים שעשה שלמה עכ"ל]:

אין מעבירין עה"מ

21. שפת אמת מסכת יומא דף לג עמוד א

בגמ' אמר אב"י כו' סברא לא ידענא, קצת קשה אמאי לא נימא כיון דהקטרה היא בשחר והדלקה בערב מסתברא להקדים הכנה של הקטרה להכנה של הדלקה, והי' מכאן סייעתא לשיטת הרמב"ם דבשעת הטבה בבקר מדליקין ג"כ, ונ"ל דודאי גם אב"י ס"ל כד"ל דאין מעבירין עה"מ אלא דס"ל דאפי' אם כבר עבר לפני המזבח והוא אצל המנורה יחזור להמזבח ורבא ס"ל דרק מטעמא דאין מעבירין הוא וממילא אם עבר יקדים הטבה [כדמשמע מדברי התוס' במגילה (ו' ב) דבדיעבד ליכא טעמא דאין מעבירין עה"מ ולמ"ש הטו"א שם י"ל דאב"י ורבא כאן פליגי בהא אי בכה"ג נמי שייך טעמא דאין מעבירין] ובהכי מיושב נמי מה שהקשו התוס' והריטב"א דל"ל טעמא דמכשיר עדיף בהקדמת שני גזירין בלא"ה קודם משום דאין מעבירין כו' ולמ"ש א"ש דנ"מ להקדים אפי' כבר נכנס לפנים כמ"ש:

22. שערים מצויינים בהלכה

וכיון דיהיב כהווא קרן, הדר אתי להווא קרן דאיחייב ברישא. משמע מכאן דאם עבר על הדין דאין מעבירין על המצות, יש לחזור ולחקון וכתב הנצי"ב במרומי שדה דוהו דוקא בקדשי מזבח משום דילפינן מקרא דכתיב (ויקרא ד-ז) "זאת כל דם הפר ישפוך אל יסוד מזבח העולה" [ע"י בתוס' לקמן נט. ד"ה דאמר קרא], אבל שאר מצות התורה אפשר דכיון דכבר עבר אין לחזור, שכן מוכח שיטת רש"י במס' שבת (סא. ד"ה א"כ עשיתו מכה). וענין זה ביאר בספרו

העמק שאלה (סי' מה-ג). אבל ע"י בתוס' במס' מגילה (ו': ד"ה מסתבר טעמיה) שכתבו דהא דאין מעבירין אינו אלא לתחלה, ולהכי צריך קרא.